

Japanska nacionalna knjižnica

Štimac, Andrija

Undergraduate thesis / Završni rad

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, University of Zagreb, Faculty of Humanities and Social Sciences / Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:131:313026>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-13**

Sveučilište u Zagrebu
Filozofski fakultet
University of Zagreb
Faculty of Humanities
and Social Sciences

Repository / Repozitorij:

[ODRAZ - open repository of the University of Zagreb
Faculty of Humanities and Social Sciences](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
FILOZOFSKI FAKULTET
ODSJEK ZA INFORMACIJSKE I KOMUNIKACIJSKE
ZNANOSTI
Ak. god. 2019/2020

Andrija Štimac

Japanska nacionalna knjižnica

Završni rad

Mentor: Dr. sc. Ana Barbarić, izv. prof.

Zagreb, 30. lipnja 2020.

Izjava o akademskoj čestitosti

Izjavljujem i svojim potpisom potvrđujem da je ovaj rad rezultat mog vlastitog rada koji se temelji na istraživanjima te objavljenoj i citiranoj literaturi. Izjavljujem da nijedan dio rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz necitiranog rada, te da nijedan dio rada ne krši bilo čija autorska prava. Također izjavljujem da nijedan dio rada nije korišten za bilo koji drugi rad u bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili obrazovnoj ustanovi.

Andrija Štimac
(potpis)

Sadržaj

Sadržaj.....	ii
1. Uvod	1
1.1. Podrijetlo knjižnica u Japanu	2
1.2. Budističke knjižnice	2
1.3. Svrhe Japanske nacionalne knjižnice	3
2. Povijest Japanske Nacionalne knjižnice	4
2.1. Politička uloga Japanske nacionalne knjižnice	4
2.2. Razvoj knjižnice	5
3. Japanska nacionalna knjižnica modernog doba.....	8
3.1. Glavna zgrada knjižnice	8
3.2. Uređenje i službe.....	10
3.3. Projekti i programi Japanske Nacionalne knjižnice	12
3.4. Čuvanje i zaštita knjižnične građe.....	13
3.5. Digitalizacija Nacionalne knjižnice	16
4. Zaključak	18
5. Literatura	19
Sažetak	21
Summary	22

1. Uvod

Nacionalna knjižnica je državna institucija osnovana sa svrhom čuvanja službenih i vrijednih dokumenata. Definicija nacionalne knjižnice može varirati ovisno o državi, no osnovna zadaća je skoro uvijek prikupljanje primjeraka svih publikacija objavljenih u nadležnoj državi. Japanska nacionalna knjižnica (*Kokkai Toshokan*) je zapravo nacionalna parlamentarna knjižnica koja je prvi puta otvorena javnosti 1948. godine u Tokyju. Osnovana je prema 'National Diet Library' Zakonu o Nacionalnoj knjižnici koji je proveo japanski parlament *Kokkai*. Njena je svrha, uz ostale japanske pravne knjižnice poput Knjižnice Ministarstva Pravde (*Homusho Toshokan*), podupiranje japanskog parlamentarnog tijela (Stam, 2001).

Japanski parlament je kao službeno vrhovno zakonodavno tijelo prvi put zasjedalo 1947. godine. Zakonom mu je dodijeljena knjižnica čiji je zadatak pomaganje svim članovima parlamenta u istraživanjima te podupiranje zakona. Iste godine parlament traži američke knjižničare i stručnjake da se pridruže sa svojim savjetima s obzirom da su se odjednom suočili s novostečenim odgovornostima i problemima (Izveštaj Američkog državnog tajništva, 1947).

Verner W. Clapp, kao predstavnik Kongresne knjižnice, te Charles H. Brown, predsjednik vijeća za orijentalistiku Američkog knjižničarskog društva, su japanskom parlamentu ponudili pomoć i savjete oko osnivanja japanske Nacionalne knjižnice (Stam, 2001.) Tijekom svog boravka u Japanu, sudjelovali su o osnivanju i organiziranju rada knjižnice. Bilo je potrebno rješavati brojne probleme i pitanja poput dogovaranja sastanaka, zakupa, plaća, administracije, registracije građana, ali i odnose između zakonodavnih, izvršnih i pravosudnih tijela vlade:

“Such problems were, of course, numerous. They involved questions of appointment, tenure, salary, and other aspects of civil-service administration; relations between the legislative and the executive and judicial branches of the National Government; relations between the National and the local government; and the like.” (Izveštaj Američkog državnog tajništva, 1947, 5)

Ubrzo je u veljači 1948. godine Japanska nacionalna knjižnica završila svoju prvu fazu osnutka i otvorila vrata građanstvu. Tada je još bila smještena u bivšoj samostanskoj palači *Akasaka*. Uz uspješnu suradnju dviju država, Japanska nacionalna knjižnica je od samog početka svog postanka simbol i primjer japanske volje za suradnjom i željom za uspostavljanja međunarodnog mira.

1.1. Podrijetlo knjižnica u Japanu

Knjižnice u Japanu se pojavljuju još prije 8. stoljeća u plemićkim i ratničkim obiteljima. Japanci su se služili tehnikom drvenog tiska (*mokuhanga*) koji su preuzeli od Kineza (Kinoshita, 1997). Tehnika *mokuhanga* je služila za izradu slika u obliku sitotiska, no također se koristila i za otiskivanje zapisa i knjiga. Brojni budistički hramovi, utjecajne japanske obitelji i klanovi su bilježile, sakupljale i skladištile razne zapise, vjerske tekstove i književna djela.

Japanska kaligrafija, kao vještina lijepog pisanja i vježbanja krasopisa, je oduvijek predstavljala veliku važnost i utjecaj na japansku kulturu. Ona je ujedno i oblik japanske umjetnosti te su se upravo takvi zapisi uvelike cijenili i pohranjivali u knjižnice. Takve knjižnice s pisanim povijesnim zapisima su dakle od značaja ne samo za povijest i kulturu, već i za japansku povijest umjetnosti. U kasnijoj povijesti su Japancima knjige bile vrlo važne za uvođenje znanja i tehnologija zapada. S razvojem gradova i monetarnog sustava se paralelno razvijao i sustav knjižnica s uvozom stranih knjiga i umjetnina.

Isonokami no Yakatsugu, japanski izaslanik u Kini, poznat je kao osnivač prve japanske javne knjižnice Untei koja je zapravo bila dio hrama na njegovom obiteljskom zemljištu (Stam, 2001).

1.2. Budističke knjižnice

S dolaskom budizma u Japan 552. godine (Krishna Murthy, 1989), nastaju budistički hramovi, skulpture, ali i tekstovi. Budizam čini i predstavlja kulturnu vezu između azijskih zemalja poput Indije, Koreje, Japana i drugih. Tijekom svojih putovanja iz Japana u Kinu, budistički svećenici i učenici su imali zadatak prepisivanja i preuzimanja skripta od Kineza koje bi donosili u Japan i upotpunjavali svoje budističke knjižnice (Motomuchi, 2013). Jedni od brojnih uloga budističkih svećenika su bili pisanje, istraživanje, prepisivanje i čuvanje tekstova. S obzirom na broj silnih zapisa, bile su potrebne budističke knjižnice gdje bi se ti spisi skladištili i čuvali. Japan je oduvijek držao do zapisivanja i zaštite pisanih tekstova, a tu ulogu su uglavnom zadovoljavale upravo budističke knjižnice:

“Written texts have been the object of extreme devotion in Japan, leading to a highly protective attitude toward their custodianship. Indeed, sacred writings must be carefully handled in all parts of the Buddhist world.” (Stam, 2001, 28)

Vodeći japanski klanovi su kroz povijest poticali prepisivanje budističkih sutra kao način postizanja uzvišenijeg stanja uma te donošenja blagodati svome narodu. Do 15. stoljeća

(Stam, 2001), budistički hramovi su sadržali sobu za knjige (*shoin*), čija je svrha bila čitanje, pisanje i skladištenje književnih tekstova te održavanje književnih druženja. Japanska nacionalna knjižnica po uzoru na prve knjižnice isto tako čuva i skladišti stare budističke tekstove u svojim arhivima te također nudi posebne sobe za čitanje.

1.3. Svrhe Japanske nacionalne knjižnice

Japanska nacionalna knjižnica drži do svojih tri osnovnih svrha. Prva svrha *Kokuritsu Kokkai Toshokan* ili Skupštine nacionalne knjižnice je pružati informacije i analize državnom tijelu Japana. S obzirom da ima ulogu istraživačke knjižnice za članove nacionalne skupštine, njihovo osoblje i širu javnost, sadrži opširnu kolekciju domaćih i stranih materijala podijeljenih na osam glavnih specijaliziranih zbirki: moderna politička i ustavna povijest, materijali koji se odnose na poslijeratnu okupaciju Japana, zakoni i početni zapisi, znanost i tehnologija, karte, glazba, strane knjige o Japanu i zbirka rijetkih knjiga.

Druga svrha je nabava i očuvanje materijala i informacija. Zakon o Nacionalnoj knjižnici zahtijeva da sve publikacije objavljene u Japanu te sav objavljeni sadržaj uključujući mikrofilmove, CD-ove, DVD-ove, mape, mora biti deponiran u Japansku nacionalnu knjižnicu. Iz tog razloga, Japanska nacionalna knjižnica posjeduje najveću zbirku u Japanu. Kupnjom, međunarodnom razmjenom i donacijama, knjižnica bira i prikuplja materijale ne samo o Japanu, već i sve one koji mogu doprinijeti aktivnostima i provođenju istraživanja i studija.

Treća svrha je dostupnost materijala građanstvu. Na službenoj stranici knjižnice stoji da iako je izvorno Nacionalna knjižnica skupštine uglavnom namijenjena kao potpora upravi i vladi, šira javnost je znatno veći korisnik njenih usluga. Na primjer, 2004. godine zabilježeno je više od dvjesto pedeset tisuća upita, od kojih su samo trideset dvije tisuće postavili članovi nacionalne skupštine. Svi materijali koji su besplatno objavljeni se također nalaze na službenoj internetskoj stranici knjižnice te im se može pristupiti. Knjižnica između ostalog i pruža usluge kopiranja i referenciranja sadržaja. Uz takvu pristupačnost materijalima, Nacionalna knjižnica dostavlja materijale i javnim i sveučilišnim knjižnicama. Knjižnica se trudi pružati svoje usluge svima, stoga prikuplja podatke i nudi ih putem interneta. Uz to proizvodi audio-knjige te akademske audio-literature za korisnike s posebnim potrebama.

2. Povijest Japanske Nacionalne knjižnice

Japanska je nacionalna knjižnica nastala integracijom Carske knjižnice (*Teikoku toshokan*) te knjižnica skupštine lordova, odnosno aristokracije (*House of peers*) i skupštine predstavnika (*House of representatives*).

Teikoku toshokan ili Carska knjižnica je prva i originalna nacionalna knjižnica Japana. Izvorno je osnovana 1872. godine pod nazivom Muzej knjiga (*Shojaku-kan*) te je izvršavala funkciju knjižnice i muzeja. Sadržala je povijesno vrijedne dokumente iz prijašnjih razdoblja Japana. Po uzoru na europske i američku Kongresnu knjižnicu, 1897. godine preimenovana je u Imperijalnu ili Carsku knjižnicu i službeno postaje nacionalna knjižnica Japana.

Slika 1. Carska knjižnica iz 1911. godine (izvor: službena stranica Japanese National Diet Library).

Sa stupanjem parlamenta na snagu, 1948. godine otvorila se prva i privremena lokacija Nacionalne knjižnice unutar *Akasaka* palače. Pri samom osnutku je sadržala preko milijun dokumenata.

2.1. Politička uloga Japanske nacionalne knjižnice

Na nastanak Japanske nacionalne knjižnice je utjecao japanski parlament i tradicionalni kulturni mentalitet. Japanski parlament je prvi put sazvan pod nazivom carski parlament 1889. nakon usvajanja ustava iz *Meiji* perioda, a svoj današnji oblik dobiva 1947. nakon donošenja poslijeratnog ustava, koji ga smatra najvišim državnim zakonodavnim tijelom (Baerwald, 2010).

Na japanski mentalitet uvelike utječe prakticiranje filozofije zen budizma kojim se nastoji smireno i bez negativnih emocija pristupiti istini i stanju stvari. S obzirom na tragične

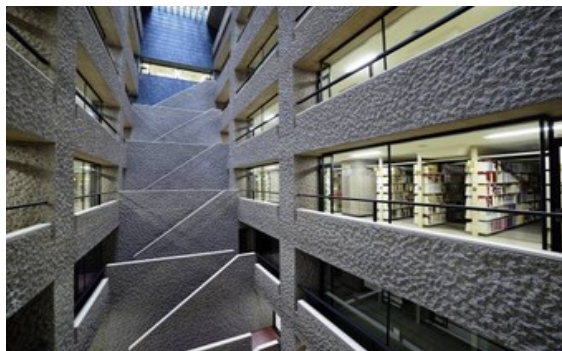
posljedice Drugog svjetskog rata, Japan se od tada okreće miroljubivom pristupu međunarodnih odnosa. Uz način razmišljanja da se ne želi štetiti drugome, a teži se ka napretku vlastite osobe te unaprjeđenju međuodnosa, japanski je narod postao poznat po svojoj samodisciplini, ustrajnosti i težnji za kvalitetom. S takvim mentalitetom nastaje današnji parlament *Kokkai* koji osniva Japansku nacionalnu knjižnicu:

“The National Diet Library is hereby established as a result of the firm conviction that truth makes us free and with the object of contributing to international peace and the democratization of Japan as promised in our Constitution.” (Zakon o Japanskoj nacionalnoj knjižnici, 5/1, 1948)

2.2. Razvoj knjižnice

Japanska nacionalna knjižnica razvijala se u tri glavne faze. Nakon njenog osnutka 1948. godine, slijedila je prva faza izgradnje sadašnje glavne zgrade. Kroz period 1959-1961., u potpunosti je ujedinen sastav knjižnice na trajnoj lokaciji u *Nagata-cho* upravnom okrugu, pored sjedišta Nacionalne skupštine. U to doba je broj dokumenata unutar zbirke dosegao dva milijuna (izvor: službena stranica knjižnice: 'Japanese National Diet Library').

Druga faza je bila 1986. godine. S povećanjem broja gradiva, ponestajalo je prostora za pohranjivanje materijala. Kako bi održali stalni porast materijala i usluga, nadograđena je dodatna zgrada na dvadesetu godišnjicu osnutka Nacionalne knjižnice. Ona je povezana s glavnom zgradom kroz naknadno izgrađene hodnike. Cjelokupni kompleks knjižnice je dovršen 1993. godine. Prema podacima službene stranice knjižnice, ukupna površina ovih dviju zgrada je 148 000 četvornih metara, od čega je 53% namijenjeno za skladišta. Kapacitet je oko 12 milijuna svezaka (izvor: službena stranica knjižnice: 'Japanese National Diet Library').

Slika 2. Arhiv dodatne izgrađene zgrade (Annex). David Mareuil. (2018). Anadolu Agency: Getty Images

Fotografija (Slika 2) iz 2018. prikazuje podzemni arhiv osvijetljen prirodnim svjetlom u prilogu zgrade Nacionalne knjižnice, u sklopu 'Svjetskog dana knjige' u Tokyju u Japanu.

U trećoj fazi osnovane su još dvije grane Nacionalne knjižnice. Bivša podružnica knjižnice *Ueno* u Tokyju pretvorena je u Međunarodnu knjižnicu dječje književnosti koja je otvorena u svibnju 2002. godine, a u listopadu iste godine napravljen je projekt *Kansai-kan* sa gradivom od šest milijuna dokumenata (izvor: službena stranica knjižnice: 'Japanese National Diet Library').

Uloge te grane knjižnice su „digitalizacija materijala i njihova opskrba putem interneta; razvoj, administriranje i poboljšanje digitalnog knjižničnog sustava; prikupljanje internetskih resursa; istraživanje i razvoj digitalnih knjižnica; provedba projekta Digitalna knjižnica; i aktivnosti digitalnog čuvanja u Japanskoj nacionalnoj knjižnici“ (Verheul, 2006., 136).

Kansai-kan se sastoji od tri glavna odjela: prvi za zbirke u tri odjeljenja, drugi za projekte u dva odjeljenja i administrativnog odjela.

Zbog sve većeg broja knjižnične građe, izgrađena je zgrada *Kansai-kana* u Sekia-chou Kyoto prefektore u Kansai području u svrhu očuvanja materijala (Tsukamoto, 2003). Uz fizičko arhiviranje materijala, cilj je postao digitaliziranje što više knjižnične građe kako bi se građa u potpunosti očuvala, a prostor skladištenja smanjio. Sam je projekt planiran još od 1998. godine (Ogata, 1998), a zgrada je otvorena onako kako je i bilo planirano u sadržaju projekta 2002. godine.

Nakon dvije godine od otvorenja zgrade, u skladu s napretkom tehnologije, računalstva i digitalizacije, cilj je Japanske nacionalne knjižnice postao preko *Kansai-kan* grane stvoriti digitalni arhiv knjižnične građe. Prema njihovom 'Planu digitalnih medija' određena su dva glavna cilja usluga digitalne knjižnice kroz sljedećih pet godina. Prvi je bio izrada digitalnog arhiva s izgradnjom digitalnog spremišta. U taj glavni cilj su također uključeni Web arhiviranje, digitalni e-časopisi, digitalizacija knjiga, i još drugi. Drugi glavni cilj je bio učiniti portal tog digitalnog arhiv funkcionalnim i pristupačnim za korištenje diljem cijelog Japana:

Digital preservation activities in NDL are carried out within the framework of the Digital Library Project. This project is based on the Digital Medium-Term Plan 2004, written in February 2004. This plan specifies the two main objectives of NDL digital library services for the next five years: 1. Digital Archives: Building a Digital Repository; Web Archiving; Digital Deposit (E- Journals); Digitisation of Books, etc. 2. Digital Archive Portal functions: Portal site of digital archives throughout Japan. (Verheul, 2006, 136)

Slika 3. Glavna zgrada (desno) i dodatna zgrada Annex (lijevo). David Mareuil. (2018).
Anadolu Agency: Getty Images.

Odluka i planiranje izgradnje nove zgrade su slijedili godinu dana odmah nakon osnutka Japanske nacionalne parlamentarne knjižnice. Organiziran je bio javni natječaj 1953. godine za arhitektonske tvrtke. Na natječaju je pobijedio Makoto Tanaka koji je radio za tvrtku pod imenom 'Kunio Maekawa arhitekt i suradnici'. Projekt je dakle započeo 1953. godine, a do 1961. je bila završena prva faza izgradnje kad su u glavnu zgradu smješteni i prebačeni svi osnovni sadržaji knjižnice i knjižnične građe koji su do tada bili na tri različite lokacije: carske knjižnice te knjižnica aristokracije i predstavnika (Kono, 2009.).

Odmah iduće godine nakon završene prve gradnje je predloženo da se izgradnja nastavi i da se proširi prostor knjižnice kroz dodano nadograđenu zgradu, a za sam projekt je ponovno bio zadužen arhitekt Makoto Tanaka iz 'Kunio Maekawa arhitekt i suradnici' tvrtke.

Današnji je cjelokupan kompleks knjižnice u skladu s modernom arhitekturom. Uz to je knjižnica u koraku s napretkom tehnologije u održavanju materijala i sadržaja knjižnice. Knjižnica ujedno i unaprjeđuje svoj vanjski i unutarnji izgled zgrada i njihovu okolinu, pristupačnost i funkcionalnost. Pozornost je posvećena ne samo samim zgradama, njihovoj funkcionalnosti i izgledu, već i prirodi koja ih okružuje. Svi korisnici i posjetitelji mogu u bilo kojem trenutku uživati u organiziranim malim vrtovima knjižnice koji su za to predodređeni.

3. Japanska nacionalna knjižnica modernog doba

Pod utjecajem originalne političke uloge kojom je osnovana parlamentarna knjižnica, ona dandanas prvenstveno služi parlamentu i promoviranju međunarodnog mira. Međutim, s modernizacijom Japana i napretkom tehnologije, njome se koristi široka javnost u sve većem broju. U skladu s time, knjižnica svoje materijale digitalizira i čini ih pristupačnijima javnosti. Za taj proces prebacivanja materijala u digitalni oblik te održavanje istih, potrebno je uvođenje dodatnog osoblja koji će se pobrinuti o tome. Uz to, Japanska nacionalna parlamentarna knjižnica i dalje sadrži neka prijašnja uređenja i službe čija je uloga održavanje knjižnične građe.

Na svojim službenim stranicama javno objavljuje namjeru da produbi svoje odnose sa parlamentarnim knjižnicama i drugim svjetskim institucijama u svrhu razumijevanja globalnih trendova parlamentarnih službi. Kao rezultat tih odnosa želi poboljšati svoje istraživačke sposobnosti i pridonijeti međunarodnom razvoju parlamentarnih knjižnica.

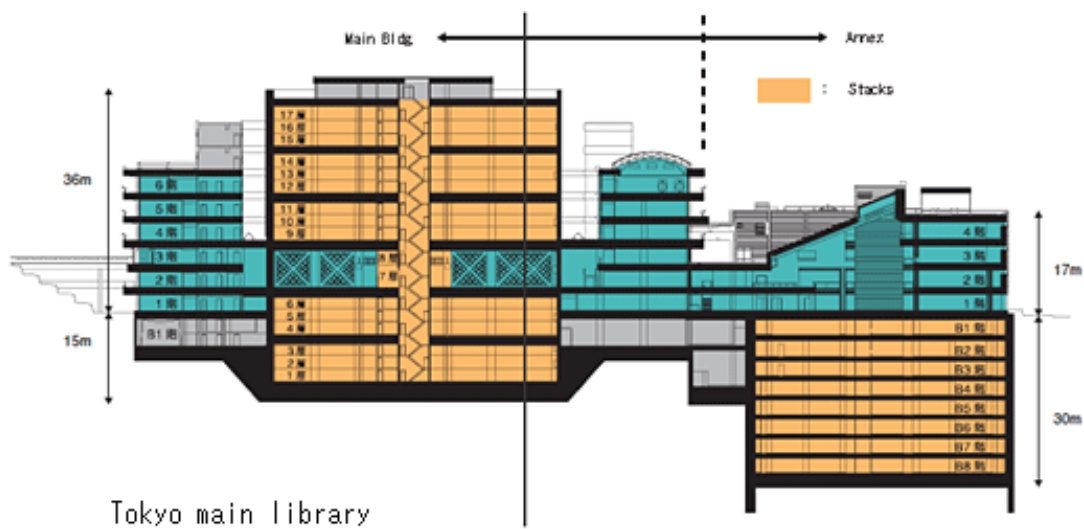
Za skladištenje materijala u ogromnim količinama kakve skuplja japanska knjižnica, potreban je veliki prostor. Čuvaju se stari spisi, knjige, trake, diskovi, video i audio zapisi i ostali materijali od povijesne, kulturne i političke važnosti. Kroz stoljeća, ti materijali su osjetljiviji i sve manje otporni na uvjete okoline. Ukoliko se ne drže u određenim uvjetima skladištenja, utoliko se oštećuju, trgaju, blijede i propadaju.

3.1. Glavna zgrada knjižnice

Za skladištenje i čuvanje ogromne količine podataka i materijala bilo je potrebno izgraditi dovoljno veliku glavnu zgradu knjižnice. Dimenzija 90 m sa 90 m, uzdiže se na šest katova. Glavna zgrada sadrži katalošku dvoranu, čitaonice za posjetitelje, čitaonice i istraživačke sobe za članove parlamenta i administrativne urede knjižnice. Ukupna površina jedinice za korištenje knjižnice i površina administrativnih prostora iznosi 74 900 četvornih metara (izvor: službena stranica knjižnice: 'Japanese National Diet Library').

Slike 4. Aula glavne zgrade i 5. Skladište glavne zgrade (izvor: službena stranica knjižnice: 'Japanese National Diet Library').

Slika 6. Glavna zgrada Japanske nacionalne knjižnice (s lijeve strane) spojena hodnicima s dodatnom Annex zgradom (izvor: službena stranica knjižnice: 'Japanese National Diet Library').

Glavna zgrada Nacionalne knjižnice ima centralizirani sustav stupova. Prema podacima sa službene stranice knjižnice, jedinica složenog prostora iznosi 45 m na 45 m i ima 17 okomitih razina. Ukupni kapacitet skladišta je 4,5 milijuna volumena. Za jednostavno kretanje materijala, snop je opremljen pneumatskim nosačima i vertikalnim/vodoravnim transportnim sustavima. Kroz prvi i drugi kat se može hodnicima prolaziti iz glavne zgrade u nadograđenu. (izvor: službena stranica knjižnice: 'Japanese National Diet Library')

Slika 7. Japanska nacionalna knjižnica (izvor: Encyclopaedia Britannica).

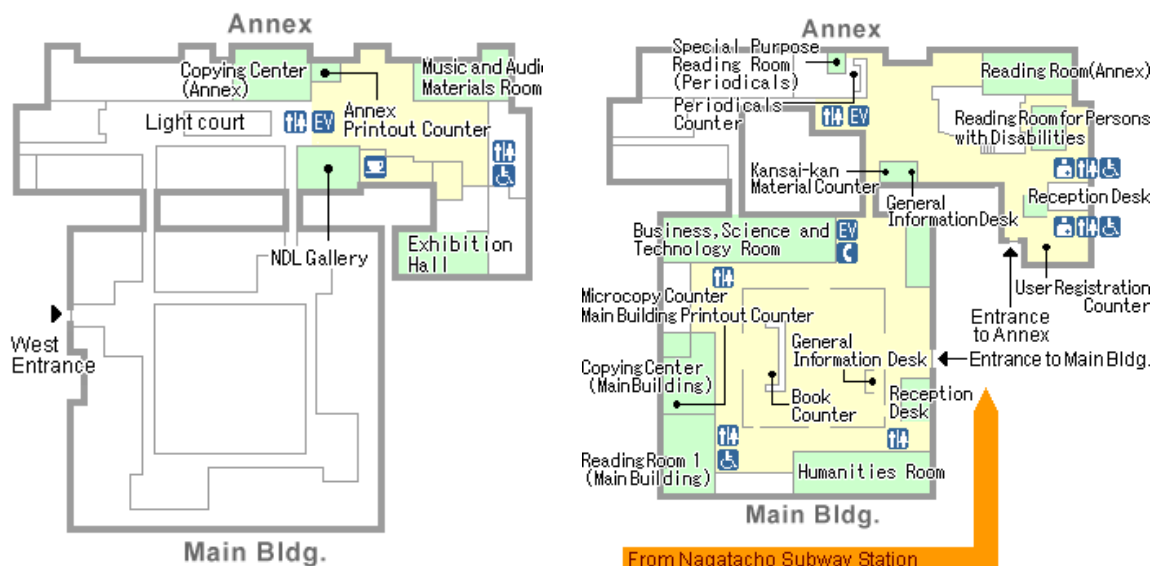
3.2. Uređenje i službe

Japanska nacionalna knjižnica sastoji se od tri glavne ustanove: Glavne zgrade knjižnice parlamenta, *Kansai-kan* knjižnice te Međunarodne knjižnice dječje književnosti.

Prema dostupnim podacima službene stranice knjižnice, od travnja 2020. knjižnica ima 892 članova osoblja, uključujući generalnog direktora i zamjenika generalnog ravnatelja. U taj broj nije uračunan broj osoblja podružnih knjižnica u izvršnim i pravosudnim granama vlade. Osoblje se zapošljava u većini slučajeva putem otvorenih natjecateljskih ispita.

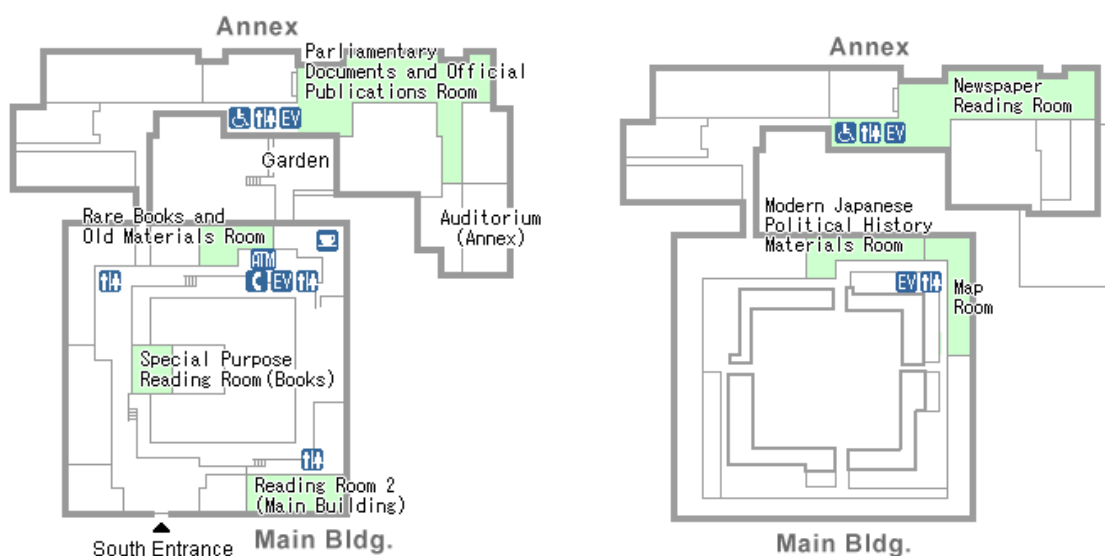
U svrhu dobrih među-knjižničnih odnosa, digitalizacije materijala te samim time očuvanjem i zaštite knjižnične građe, Japanska nacionalna parlamentarna knjižnica pruža uslugu reprodukcije građe utemeljene na naknadama za stipendiste koji borave u inozemstvu. Uz to nudi mogućnost među-knjižnične posudbe građe stranim i inozemnim korisnicima.

Knjižnica također nudi usluge poput kopiranja i referenciranja. Usluge kopiranja i ispisivanja se nalaze u naknadno izgrađenoj i pripojenoj zgradi gdje se također nalazi i pult za ispisivanje materijala. Službena stranica knjižnice također nudi tlocrt svakog zasebnog kata knjižnice. Na prizemlju se nalaze galerija i prostorija za izložbe, centar za kopiranje i ispisivanje, posebna prostorija sa glazbenim i audio materijalima, toaleti i prostor za relaksaciju poput kafića. Važno je istaknuti da imaju prilagođene toalete i za osobe s posebnim potrebama te dizalo.

Slika 8. Tlocrt prizemlja Knjižnice i Slika 9. Tlocrt prvog kata Knjižnice (izvor: službena stranica knjižnice: 'Japanese National Diet Library').

Na prvom katu zgrade nalazi se mnoštvo sadržaja. Tu se nalaze šalteri za registraciju korisnika, za opće informacije, za materijale odjela *Kansai-kan* grane, brojač periodike, dizalo, soba za odmor, toaleti za osobe s posebnim potrebama. Na ovom katu se također nude usluge kopiranja. Na tom katu su spojene glavna zgrada i dodatna nadograđena zgrada. U prostorijama čitaonica glavne zgrade se može služiti literaturom i sličnim materijalima na području poslovanja, znanosti i tehnologije te humanističkih znanosti.

Slika 10. Tlocrt četvrtog kata Knjižnice i Slika 11. Tlocrt trećeg kata Knjižnice (izvor: službena stranica knjižnice: 'Japanese National Diet Library').

Drugi kat zgrade sadrži materijale usko vezane za potrebe parlamenta. Njima se može pristupiti u prostoriji sa službeno objavljenim materijalima. Ondje se također nalaze rijetke knjige i prostorija sa starim materijalima. U glavnoj zgradi se kao i na donjem katu nalazi čitaonica. Na ovom se katu, kao i na prizemlju, ponovno može provoditi vrijeme u kafiću knjižnice. Knjižnica investira u pristupačnost na način da ima i bankomat na tom katu, ali i vanjski vrtni prostor kako bi se svi posjetitelji mogli u potpunosti opustiti u prekidima u radu s knjigama, računalima ili slično.

Na četvrtom katu se nalaze prostorije s kartama, materijalima moderne japanske političke povijesti (*Kensei-shiryôshitsu*) te prostorija s novinama gdje se iste mogu i čitati.

Prema uslugama prizemlja i tri kata koji su međusobno povezani dizalom te hodnicima sa glavnom zgradom, očit je trud knjižnice da uz bogatstvo svojeg materijala ujedno i radi na ugodnoj atmosferi za aktivnu relaksaciju. Uz to što svaki kat i prizemlje imaju toalet za osobe s posebnim potrebama, Japanska nacionalna knjižnica prilagođava i svoje literarne sadržaje istima. To uključuje promjenu formata tiskanih knjiga i prijenos njihovog sadržaja na Brailleovo pismo, primjerice.

Japanska nacionalna knjižnica neprekidno radi na svojem napretku i usavršavanju. Teži ka unaprjeđivanju svojih istraživanja kroz suradnju sa sveučilištima i drugim institucijama u Japanu i inozemstvu te aktivnim usvajanjem širokog spektra akademskog znanja. Uz to na svojoj stranici naglašava vlastiti rad na provođenju raznih istraživačkih projekta o osnovnim pitanjima nacionalne politike, kao i znanstvenim i tehnološkim politikama, koristeći znanje ne samo vlastitih, nego i vanjskih stručnjaka.

3.3. Projekti i programi Japanske Nacionalne knjižnice

Knjižnica na svojim službenim stranicama redovno objavljuje aktualne događaje. Posjetiteljima na svojem godišnjem kalendaru daje informacije o radnim i neradnim danima knjižnice. Uz to što ima kategoriju obavijesti o nadolazećim događajima i izložbama, korisnici također mogu pristupiti arhivu onih već održanih kroz nekoliko godina unazad. Uz naziv izložbe ili događaja je označeno postoji li opis materijala na engleskom jeziku te je stavljen hiperlink kao veza na jedan od tri glavne grane Japanske nacionalne knjižnice gdje se nalazi opis događaja. Tako, na primjer, Međunarodna knjižnica dječje književnosti kao grana Japanske nacionalne knjižnice često održava koncerte i događaje vezane uz, na primjer, dječje slikovnice i sadržaje ne samo iz japanske književnosti već i iz raznih dijelova svijeta. Glavna Knjižnica se bavi događajima vezanim uz unaprjeđenje međunarodnih odnosa i tematiku

vezanu uz politiku i vođenje i održavanje Japanske nacionalne knjižnice. *Kansai-kan* u većini slučajeva organizira programe vezane uz japanski jezik i kulturu. Od svih tri grana, Međunarodna knjižnica dječje književnosti nudi najviše projekta čije se opise ujedno i nalazi na stranim jezicima na stranicama knjižnice.

3.4. Čuvanje i zaštita knjižnične građe

Jedan od glavnih zadataka knjižnica je čuvanje i zaštita knjižnične građe. Svrha knjižnice nije samo ponuda materijala posjetiteljima na korištenje, već i njihovo održavanje i zaštita. Neki od tih materijala su toliko stari da im se ne može pristupiti bez posebnih dozvola ili uopće. Njihova starost je ujedno i dokaz dosadašnjeg uspješnog čuvanja i zaštite oblika i formata koji sadrži određenu građu. Ovisno o vrsti formata i medija na kojem se materijal nalazi, knjižnica skladišti svoju građu u strogo određenim uvjetima. Jedna od glavnih uloga nadograđene zgrade je skladištenje i očuvanje u njenom podzemnom prostoru.

Podrum nadograđene zgrade je izgrađen u svrhu čuvanja materijala u uvjetima koji se ne mijenjaju jer nisu podložni utjecaju vanjske temperature zraka i vlage iznad razine zemlje te time štite knjižničnu građu od naglih promjena u okolinskim uvjetima.

Knjižnica inzistira na strogim i kontroliranim uvjetima očuvanja materijala i ima automatski nadzorni sustav koji svakih sat vremena provjerava kontrolu okoline knjižnične građe. Pristup građi je usko ograničen na određen broj ljudi i na ulazu se obuvaju posebne papuče. Za iznošenje i unosenje knjižnične građe se služi drvenim kolicima dizajniranim posebno za potrebe Nacionalne knjižnice. Razlog takvih mjera predostrožnosti je u svrhu izbjegavanja nepovoljnih uvjeta koji uništavaju knjižničnu građu. Glavni uzročnici oštećenja su prašina, vlaga, svjetlo, nametnici i temperatura.

Slika 12. Knjižnična građa koju su oštetili insekti i nametnici i Slika 13. Knjižnična građa koju je oštetila svjetlost (izvor: sa službene stranice knjižnice: Brošura Japanske nacionalne knjižnice, 2018).

Sa svakim pristupom arhiviranoj građi se riskira ulazak prašine i nametnika koji se mogu naći na osobi koja zalazi među police. Kako bi se izbjeglo nakupljanje prašine, prostorije se drže pod povišenim tlakom te se redovno čiste i pospremaju. Pritom se također i pokušava održati određenu razinu vlage i temperature prostorija. Osoblje stavlja i zamke za više vrsta nametnika.

Svjetlo je također jedan od uzročnika propadanja knjižnične građe. Stoga se osoblje služi fluorescentnim svjetlom i potiče da se gase svjetla kad je god to moguće.

Ostale knjižnične građe poput audio, video te audio-video traka se dodatno spremaju u posebne kutijice te se drže na otprilike 18 celzijevih stupnjeva i na oko 35% vlage u zraku. (izvor: sa službene stranice knjižnice: 'Japanese National Diet Library').

Unatoč tome što ima automatski nadzorni sustav koji svakih sat vremena provjerava status okoline knjižnične građe, poput temperature i vlage, na nekim odjelima poput onih za rijetke knjige i stare materijale osoblje osobno dva puta dnevno provjerava termo-higrometar.

Čak i kad dođe do oštećenja materijala, stručno osoblje knjižnice se brine o restauraciji knjižnične građe. Vode se politikom štednje što je više moguće izvornih materijala, zatim odabiru reverzibilni postupak restauracije, a nakon toga snimaju popravak dok koriste proizvode koji neće negativno utjecati na materijal knjižnične građe. Popravke koji zahtijevaju napredne tehnike ili odluke visoke razine izvodi specijalno osoblje. (izvor: sa službene stranice knjižnice: Brošura Japanske nacionalne knjižnice, 2018).

Slika 12. Proces restauriranja Knjižnična građa koju su oštetili insekti i drugi nametnici (izvor: sa službene stranice knjižnice: Brošura Japanske nacionalne knjižnice, 2018).

Rijetke knjige i stari materijali se čuvaju u isključivo okruženju od drvenog materijala. Organizirani su na drvenim policama i dodatno su prekriveni kako bi se zaštitili ne samo od vlage, prašine, svjetlosti, već i od mogućeg ispuštanja smole drveta.

Slika 14. Hodnik s drvenim policama za rijetke knjige i Slika 15. Drvene police za rijetke knjige (izvor: službena stranica knjižnice: 'Japanese National Diet Library').

Strop, zidovi i pod na sedmoj razini podruma nadograđene dodatne zgrade knjižnice su napravljeni od japanske cedrovine *Hinoki*, a police su napravljene od posebne vrste hrastovine *Nara*. Materijali poput cementa ili metala mogu negativno utjecati na očuvanje i zaštitu, dok je drvo prirodni materijal koji ne zagađuje i ne oštećuje. Doduše, drvo isto tako može otpuštati smolu pa je potrebno prekriti građu papirom koji ne sadrži ikakve kiseline (National Diet Library Newsletter, 2010).

Japanska nacionalna knjižnica doista ima i razloga toliko brinuti o uvjetima skladištenja knjižnične građe. Naime, materijale koje sadrži su od velike nacionalne važnosti, ali i od međunarodne vrijednosti. Kroz stoljeća, Japan skuplja književnu građu iz svih dijelova svijeta, pa čak i iz Republike Hrvatske. Zahvaljujući isusovačkim misijama Franje Ksaverskog (Lopez-Gay, 1995), Japanu je predstavljen rad Marka Marulića već od kraja 16. stoljeća. Japanska nacionalna knjižnica također sadrži i druga djela vezana za Marka Marulića, Marina Držića te ostale hrvatske autore i tematike. Uz hrvatsku književnost, knjižnica nudi knjige koje pokrivaju politiku, gospodarstvo te geografska i demografska obilježja Hrvatske.

Hrvatska je samo jedna od brojnih zemalja koje se nalaze na policama Nacionalne knjižnice. S obzirom da je cilj kroz knjižničnu građu ujediniti što više zemalja svijeta, jasni su strogi uvjeti čuvanja i potreba za što većim skladištem materijala.

Nacionalna parlamentarna knjižnica Japana je Azijsko središte programa očuvanja (Strategic Programme on Preservation and Conservation) koji pripada Internacionalnom savezu knjižničarskih društava i ustanova. Svrha programa je potpora i proliferacija svih pokreta za očuvanje na svijetu. Nacionalna parlamentarna knjižnica dio je programa od 1989. godine te provodi i unaprjeđuje ga i danas.

Japanska nacionalna knjižnica je donijela odluku da će nakon 2009. godine osnovna metoda očuvanja materijala biti digitalizacija pretvarajući materijalnu knjižničnu građu u digitalnu (National Diet Library Newsletter, 2010).

3.5. Digitalizacija Nacionalne knjižnice

S obzirom na veliki broj knjižnične građe te starost iste, Knjižnica je našla rješenje u očuvanju materijala putem digitalizacije knjiga i ostale slične građe. Vodeću ulogu u digitaliziranju ima grana *Kansai-kan*.

S obzirom da je Japanska nacionalna knjižnica skupljala građu kroz stoljeća ne samo japanskih knjiga i knjiga tematike vezane uz Japan, nego i literaturu iz cijelog svijeta, potrebno je puno vremena i financija kako bi se digitalizirala sva građa. Projekt digitalizacije građe je počeo još od 2004. godine, a za 2005. godine je bilo planirano uložiti 900 milijuna japanskih jena (Verheul, 2006, 136).

Kroz prethodno desetljeće, Japanska nacionalna knjižnica kontinuirano unaprjeđuje svoju službenu internetsku stranicu. Njena web stranica je sastavljena vrlo detaljno na japanskom, kineskom, korejskom i engleskom jeziku. Putem internetskog kataloga, korisnici imaju javni pristup kolekciji Japanske nacionalne knjižnice s bilo kojeg mjesta u svijetu na engleskom ili na japanskom jeziku.

Internetska baza podataka Japanske nacionalne knjižnice sastoji se od mrežnog kataloga za javni pristup Nacionalnoj knjižnici, digitalnih zbirki Nacionalne knjižnice te carskih i nacionalnih zapisnika.

Digitalna zbirka Nacionalne knjižnice sadrži i uređuje razne mrežne materijale poput rijetkih knjiga, audio-vizualnih materijala i materijale čija su autorska prava istekla. Zahvaljujući digitaliziranju, može se pristupiti starom sadržaju i rijetkim knjigama još iz *Meiji* razdoblja.

Digitalna knjižnica sadrži zbirke slika od nekoliko desetaka tisuća svezaka iz *Meiji* perioda koje su podijeljene u deset glavnih kategorija na temelju 'Nippon decimalne klasifikacije': (0) općenito (*sōki*); (1) filozofija (*tetsugaku*); (2) povijest (*rekishi*); (3) društvene znanosti (*shakai kagaku*); (4) prirodne znanosti (*shizen kagaku*); (5) inženjering i proizvodnja (*kōgaku / kōgyō*); (6) industrija (*sangyō*); (7) umjetnost i atletika (*geijutsu / taiiku*); (8) jezik (*gogaku*); i (9) književnost (*bungaku*) (izvor: službena internetska stranica knjižnice: 'Japanese National Diet Library').

Slike nisu kodirane, pa nije moguće pretraživati sam tekst, ali moguća su japanska pretraživanja naslova, autora, izdavača, predmeta i sadržaja djela pomoću baze podataka.

Internetska stranica Japanske nacionalne knjižnice sadrži i bazu slika rijetkih knjiga (*kichōsho gazō dētabēsu*) te digitalnu zbirku slika iz velikog broja ilustriranih knjiga objavljenih prije *Edo* razdoblja. Moguća su pretraživanja na japanskom jeziku po naslovu, autoru i broju poziva u ovoj bazi podataka.

Uz ostale zbirke, knjižnica pruža bazu podataka zapisnika još od carske knjižnice pa sve do današnje Nacionalne knjižnice. Projekt digitaliziranja sve knjižnične građe Nacionalne knjižnice je proces koji kontinuirano traje i u koji se mora svakodnevno ulagati vremenski i financijski. Na svu sreću, Japanska nacionalna knjižnica ne prestaje brinuti o svojem očuvanju, uređenju i vođenju građe te ide u korak s napretkom tehnologije i unaprjeđuje svoje usluge gdje je god to moguće.

4. Zaključak

Pod utjecajem razarajućih posljedica Drugog svjetskog rata, Japan se okreće miru i stavlja snagu istine i znanja u prednost pred nasiljem i sukobom. Upravo iz tog razloga Japanska nacionalna knjižnica japanskog parlamenta ustraje u prikupljanju i pružanju materijala diljem Japana i svijeta u svrhu što boljih nacionalnih i međunarodnih odnosa. Zahvaljujući zgradi *Kansai-kana* i dodatne nadograđene zgrade, knjižnična građa je u potpunosti zaštićena i čuvana u najstrožim uvjetima. Uz pomoć digitalizacije, omogućeno je još jednostavnije prikupljanje, ali i distribucija materijala između više knjižnica.

Japanska nacionalna knjižnica seže ka idealu knjižnice modernoga doba. Sa vrlo razvijenom, preciznom i detaljnom internetskom stranicom punom raznih informacija, praktičnim, pristupačnim i funkcionalnim zgradama i arhivima te bogatim knjižničnim sadržajem, zasad poprilično uspješno napreduje u svojem naumu.

5. Literatura

1. Baerwald, Hans H. (2010). *Japan's Parliament: An Introduction*. Cambridge University Press: New York.
2. Kinoshita, Akihiro. (1997). *Early printing history*. Kyusyu Sangyo University: Fukuoka.
3. Kono, Yoshikatsu. (2009). The New Building of the National Diet. Library of Japan. *Libri* 20; 1-2, str. 89-93. <https://doi.org/10.1515/libr.1970.20.1-2.89>.
4. Krishna Mutrhy, Kambalapadu. (1989). *Buddhism in Japan*. Sundeep Prakshan: Delhi.
5. Lopez-Gay, Jesus. (1995). Marcus Marulus u prvim isusovačkim misijama u Aziji. *Colloquia Maruliana* 15 (4), 73-78;
https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=15107.
6. Motomuchi Nakamura, Kyoko. (2013). *Miraculous Stories from the Japanese Buddhist Tradition: The Nihon Ryoiki of the Monk Kyokai*. Curzon: Routledge.
7. National Diet Library, Japan <https://www.ndl.go.jp/en/index.html>. (30. 6. 2020.)
8. Ogata, Shin Ichiro. (1998). The National Diet Library of Japan and its Plans for the 21st Century. *Alexandria*, 10 (3), 203–215; <https://doi.org/10.1177/095574909801000305>
9. Stam, David H.. (2001). *International Dictionary of Library Histories*. Fitzroy Dearborn Publishers: Chicago.
10. Toshokan, Kokuritsu Kokkai. (2010). National Diet Library Newsletter. *National Diet Library*: Tokyo; https://www.ndl.go.jp/en/publication/ndl_newsletter/index.html. (30. 6. 2020.)
11. Tsukamoto, Takashi. (2003). The National Diet Library in Japan: Unchanging Mission, New Services. *ABD* 33 (4), 3-5;
<https://www.accu.or.jp/appreb/09/pdf33-4/33-4P003-005.pdf>
12. U.S. Library Mission to Japan. (1948). *Report of the United States Library Mission to Advise on the Establishment of the National Diet Library of Japan*, Izd. 27. U.S. Government Printing Office: Washington.

13. Verheul, Ingeborg [International Federation of Library Associations and Institutions].

(2006.). *Networking for Digital Preservation: Current Practice in 15 National Libraries*. Thomson: Saur.

14. Zakon o Japanskoj nacionalnoj knjižnici, 5/1. (1948).

Japanska nacionalna knjižnica

Sažetak

Japanska nacionalna knjižnica je knjižnica japanskog parlamenta. Ona je rezultat uvjerenja da istina oslobađa te težnje da se istinom postiže i širi međunarodni mir. Osnovana je 1947. spajanjem carske knjižnice sa knjižnicama aristokracije i predstavnika. Sastoji se od tri grane: Glavne knjižnice, Međunarodne knjižnice dječje književnosti i *Kansai-kana*. Sve tri grane zadužene su za organizaciju programa i projekata u svrhu promocije različitih japanskih i svjetskih događanja. Glavni zadatak knjižnice je pomoći aktivnostima japanskog parlamenta te je odgovorna za razvijanje opsežne zbirke publikacija izdanih u Japanu. Stara i osjetljiva knjižnična građa se čuva u kontroliranim uvjetima podruma glavne i nadograđene zgrade. To nisu samo predmeti objavljeni u tradicionalnom papirnatom obliku, već i zapakirane digitalne publikacije i internetski resursi. Najveća uloga *Kansai-kana* je skladištenja materijala kojeg je iz dana u dan sve više zbog poticanja međunarodne suradnje i među-knjižnične posudbe građe.

Ključne riječi: knjižnica, Japan, Japanska nacionalna knjižnica

Japanese National Library

Summary

The Japanese national library is the library of the Japan Parliament. The library is the result of the conviction of freedom and the aspiration of achieving the international peace through truth. It was founded in 1947 with the merge of the Emperor's and nobles libraries. It consists of three branches: Tokyo Main library, the International Library of Children's Literature and *Kansai-kan* of the National Library. All three branches are in charge of organizing programmes and projects for the purpose of promoting various Japanese and world events. The main task of the library is to assist the activities of the Japanese Parliament and it is responsible for developing an extensive collection of publications published in Japan. Old and sensitive library material is kept in controlled conditions in the basement of the main and annexed building. These are not only items published in traditional paper form, but also packed digital publications and online resources. *Kansai-kan's* biggest role is to store material, which there is more and more day by day due to the encouragement of international cooperation and inter-library lending of materials.

Key words: library, Japan, Japanese National Diet Library